

YTTRANDE

Sjöstrand, Camilla
Camilla.Sjostrand@skane.se

Datum 2026-08-04
Ärendenummer 2026-POL000268

Remiss Ett investeringsprogram för kultur SOU 202631

Sammanfattning

Region Skåne lämnar synpunkter på remissen SOU 2026:31, Ett investeringsprogram för kultur.

Region Skåne ser positivt på utredningens ambition att bredda kultursektorns finansieringsmöjligheter genom ett övergripande investeringsprogram för kultur. En breddad finansieringsbas kan bidra till utveckling, innovation och långsiktig hållbarhet inom kulturområdet.

Region Skåne tillstyrker utredningens förslag om ett investeringsprogram för kultur. Satsningen bör dock finansieras med nya statliga medel och inte genom omprioriteringar av befintliga kulturanslag.

Region Skåne bedömer att de samlade förslagen, inklusive de olika föreslagna modellerna för offentlig medfinansiering och matchning av privata donationer, kan få betydande kulturpolitiska konsekvenser. Modellerna innebär sammantaget ett nytt system för resursfördelning där privata prioriteringar i varierande grad får genomslag i den offentliga finansieringen av kultur. De föreslagna åtgärderna bör därför utformas med stor hänsyn till de nationella kulturpolitiska målen, principen om armlängds avstånd samt behovet av en likvärdig tillgång till kultur i hela landet.

Region Skåne ser samtidigt behov av att en ökad privat finansiering omges av nationella principer och stöd som värnar konstnärlig frihet, transparens och allmänhetens förtroende för den offentligt finansierade kulturen. Regeringen bör därför säkerställa att det finns nationell vägledning och kunskapsuppbyggnad kring hur privat finansiering kan förenas med principen om armlängds avstånd och kulturverksamheternas oberoende.

Region Skåne bedömer att reformernas effekter för det fria kulturlivet och mindre kulturaktörer behöver analyseras vidare, då möjligheterna att ta del av de föreslagna incitamenten i hög grad påverkas av organisatorisk kapacitet och tillgång till etablerade nätverk.

Regionen Skåne vill särskilt uppmärksamma behovet av att klargöra hur de föreslagna finansieringsmodellerna förhåller sig till ansvarsfördelningen mellan stat, region och kommun samt vilka konsekvenser de kan få för den långsiktiga balansen i den offentliga kulturfinansieringen.

Synpunkterna redovisas under respektive rubrik nedan.

Armlängds avstånd och konstnärlig frihet

Region Skåne delar utredningens bedömning att privat finansiering utgör ett värdefullt komplement till offentliga medel. Samtidigt behöver principen om armlängds avstånd och konstnärlig frihet värnas.

Region Skåne ser därför behov av nationella principer och stöd för hur enskilda kulturverksamheter kan ta emot och hantera privat finansiering utan att givare eller andra privata finansiärer påverkar konstnärliga prioriteringar, programläggning eller innehållsliga beslut. Sådant stöd kan exempelvis omfatta vägledning och juridiskt stödmaterial för donations- och samarbetsavtal som tydliggör kulturverksamhetens konstnärliga oberoende.

För offentligt finansierad kulturverksamhet är det samtidigt viktigt att mottagandet av privata medel sker transparent och upprätthåller allmänhetens förtroende för verksamheternas oberoende, integritet och offentliga uppdrag. Region Skåne ser därför behov av nationella riktlinjer för transparens, redovisning och hantering av donationer. Riktlinjerna bör även ge vägledning om hur verksamheter kan säkerställa att privata medel har ett legitimt ursprung och inte kan kopplas till penningtvätt, ekonomisk brottslighet eller annan otillåten verksamhet.

Region Skåne menar att regeringen bör ge relevanta myndigheter i uppdrag att följa utvecklingen av privat finansiering inom kultur-området, samla och sprida kunskap samt bidra till en offentlig dialog om hur privat finansiering kan förenas med armlängds avstånd och konstnärlig frihet. En sådan kunskapsbaserad dialog är viktig för att upprätthålla både kulturverksamheternas konstnärliga oberoende och allmänhetens förtroende för den offentligt finansierade kulturen.

Region Skåne tillstyrker utredningens förslag att även offentligt styrd kulturverksamhet, inklusive regionalt ägda kulturverksamheter, ska kunna omfattas av regelverket för skattegynnade gåvor.

Kultursektorns genomförandekapacitet och genomförandeperspektiv

Region Skåne konstaterar att utredningen har utformat ett system av incitament för att stimulera ökad privat finansiering av kultur genom skattereduktioner, godkända gåvomottagare och modeller för offentlig matchning av privata bidrag. Analysen av kultursektorns faktiska förutsättningar att ta emot, förvalta och långsiktigt utveckla sådan finansiering behöver dock utvecklas. Detta gäller särskilt det fria kulturlivet samt mindre och medelstora kulturaktörer.

Utifrån Region Skånes erfarenheter av långsiktigt utvecklingsarbete inom kultursamverkansmodellen och av den regionala kulturutvecklingen i Skåne vill regionen särskilt lyfta betydelsen av kultursektorns genomförandekapacitet. För att reformerna ska få avsedd effekt krävs att kulturaktörer har möjlighet att avsätta tid, kompetens och organisatoriska resurser för att etablera, utveckla och upprätthålla relationer med privata finansiärer. Detta omfattar bland annat kompetens inom insamling, kommunikation, relationsbyggande och administration. Region Skåne bedömer att denna dimension endast behandlas översiktligt i utredningen vilket innebär en risk för att reformernas faktiska genomslag i praktiken blir begränsat.

Mot bakgrund av målsättningen om flerkärnighet och ett kulturliv i hela Skåne, såsom den uttrycks i Regional kulturplan för Skåne 2025–2028, vill Region Skåne framhålla att förutsättningarna att attrahera privat finansiering varierar mellan olika platser och mellan olika typer av kulturaktörer. Skillnader i befolkningsunderlag, näringslivsstruktur, etablerade nätverk och organisatorisk kapacitet påverkar möjligheterna att tillgodogöra sig reformerna.

Region Skåne ser därför en risk att förslagen kan förstärka skillnader mellan aktörer med olika förutsättningar att mobilisera publik, donatorer och finansieringskampanjer. En ny form av ojämlikhet kan därmed uppstå, grundad i skillnader i organisatorisk kapacitet snarare än i kulturverksamheternas kvalitet eller samhällsrelevans.

Region Skåne bedömer därför att de samlade fördelningseffekterna av förslagen bör analyseras ytterligare, särskilt utifrån ett genomförande- och kapacitetsperspektiv.

Gräsrotsmodellen och det lokala kulturlivet

Region Skåne ser positivt på att utredningen med gräsrotsmodellen särskilt uppmärksammar det lokala och regionala kulturlivets möjligheter att ta del av privat finansiering och offentliga matchningsmedel. Modellen har potential att stärka engagemang, delaktighet och lokal förankring samt att skapa nya finansieringsmöjligheter för kulturaktörer som i dag har begränsade möjligheter att attrahera större donationer.

Samtidigt bedömer Region Skåne att modellens genomslag kommer att vara beroende av aktörernas organisatoriska kapacitet och förmåga att mobilisera publik, nätverk och givare. Förutsättningarna varierar mellan olika delar av landet och mellan olika typer av kulturverksamheter. För att modellen ska få avsedd effekt behöver man beakta dessa skillnader och säkerställa att även mindre aktörer har reella möjligheter att delta.

Region Skåne ser även att befintliga regionala strukturer och samverkansformer kan bidra till att stärka mindre kulturaktörers förutsättningar att delta i modellen.

Kultursamverkansmodellen

Region Skåne önskar se fördjupad analys av hur de föreslagna finansieringsmodellerna förhåller sig till kultursamverkansmodellen och dess grundläggande principer om samverkan mellan stat, region och kommun. Det är angeläget att klargöra hur privata donationer och eventuella matchningsmedel ska relateras till befintliga offentliga finansieringsåtaganden samt hur detta påverkar planeringsförutsättningar, likvärdighet och långsiktig stabilitet i det regionala kulturlivet.

Region Skåne bedömer att befintliga regionala strukturer och samverkansformer kan stärka mindre kulturaktörers förutsättningar att ta del av de föreslagna finansieringsmodellerna, särskilt inom ramen för insatser riktade till det lokala och regionala kulturlivet.

Region Skåne tillstyrker utredningens förslag om behovet av ett samlat och långsiktigt investeringsprogram för kultur, med en tydlig fyraårig inriktning som skapar förutsättningar för uppföljning, utveckling och långsiktig planering inom kultursektorn.